

נזיר כב

ערב ראש השנה

משה שווערד

- 1. שו"ת הרשב"א המיוחסות לרמב"ן סימן רסב**
שאלה: מה שכתב הר"ם ז"ל: ואומר: שרוי לך, מחול לך; מהו לשון: מחול? אם הוא לשון: מחילה; או מלשון: לא יחל?
תשובה: מלשון: לא יחל. ומחילה ויחל; הכל ענין אחד. שלשון: לא יחל; לא יתיר. והענין: כמתיר הקשר; שחזור הענין. כאלו לא היה. וכאדם שמצא חבל קשור, והתירו. והרי הוא, כאילו לא היה. וזהו שאמרו: שחכם עוקר הנדר מעיקרו. ומחילה ג"כ: שעושה את החוב או החטא, כאילו לא היה. משא"כ, בלשון: הפרה; שהוא כדבר שישנו, אלא שיש מעכב מלהשלימו. כמו: מפר מחשבות ערומים. להפר ברית. ולפיכך אמרו: שבעל אינו מתיר, אלא מיגז גיז. דכתיב: בבעל: והפר את נדרה. ואמרו: חכם שאמר בלשון בעל, ובעל שאמר בלשון חכם, לא אמר כלום.
- 2. רש"י מסכת נזיר דף כב עמוד א**
האשה שנדרה בנזיר ונטמאת ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף - דאפילו אמרינן דתיהוי כחטאת שמתו בעליה כיון דבעל מיעקר עקר לה לא אשכחן בה דתיזיל למיתה [פל' דלא מצינו בעוף, דרק מצינו בבהמה]
- 3. רש"י מסכת נזיר דף כב עמוד א**
ניתי נמי עולת העוף - [1] ומאשם לא פריך דתייתי נמי אשם דאין אשם בא אלא במקום שצריך ליכנס בנזירות אחרת כי היכי דתיחול עליו נזירות בטרה.
- 4. תוספות מסכת נזיר דף כב עמוד א**
הכי גרסי' ואי ס"ד מיגז גיז תייתי עולת העוף - [2] וה"ה דאשם נמי איבעי לה לאתויי אלא נקט עולת העוף משום דחטאת העוף ועולת העוף בחד קרא כתיבי. תוספות מסכת נזיר דף כב עמוד א
- 5. רמב"ם הלכות נזירות פרק ט הלכה יא**
האשה שנדרה בנזיר ונטמאת בתוך ימי נזירות ואחר כך שמע בעלה והפר לה הרי זו מביאה קרבן טומאה.
- 6. משנה למלך הלכות נזירות פרק ט הלכה יא**
האשה שנדרה בנזיר ונטמאה כו'. והיא דתניא בפ"ד דנזיר (דף כ"ב) האשה שנדרה בנזיר ונטמאה ואח"כ הפר לה בעלה מביאה חטאת העוף ואינה מביאה עולת העוף הוא משום דהאי תנא אית ליה דבעל עוקר הנדר אבל לדידן דקי"ל דבעל מיגז גיז מביאה נמי עולת העוף וכדאיתא התם. וקרבן אשם מדברי רש"י נראה דלא מיייתי משום דאין אשם בא אלא במקום שצריך ליכנס בנזירות אחרת אך התוס' כתבו דאשם נמי מביאה וכן הוא דעת רבינו ועיין בפ"ג דנזיר (דף י"ח) ועיין בלח"מ פ"ו מהלכות אלו ד"ה אינו מתחיל:
- 7. רש"ש מסכת נזיר דף כב עמוד א**
גמרא ואס"ד בעל מיגז גיז תייתי נמי עולת העוף כו'. והרמב"ם בפ"ט מהל' נזירות הלי"א פסק באמת דמביאה אף האשם. והיינו לפי מה דקי"ל דמיגז גיז וכ"מ בגמרא לעיל (יט). וצ"ע דבסוגיא דנדרים (פ"ג) מוכח דאליבא דאביי דאמר שם אין קרבן לחצי נזירות א"ש אפי' אי אמרינן מיגז גיז ע"ש היטב בר"ן. וכן מתורץ בזה יפה הק"ק שבתד"ה ת"ש ועיין בס' בר"ר:
- 8. תוספות מסכת נזיר דף כב עמוד א**
הא מני ר"א הקפרי בר רבי היא - פירוש לעולם מיעקר עקר ולכך אינה מביאה עולת העוף וחטאת העוף מייטא משום דאתיא על הספק והכי איתא בפ"ק דנדרים (דף י). והשתא מסקינן דבעל מיעקר עקר וקשה מאי שנא הכא מיייתי כולה מילתא דר' אלעזר הקפר ולעיל לא מיייתי לה דקאמר לעולם מיעקר עקר וכיון דצריכה כפרה הוה [וכו'] ע"כ נראה דגרסי' הכי וכיון דלא צריכה כפרה הוה ליה כחטאת שמתו בעליה והכי פירושו לעולם [מיעקר] עקר ומ"מ כיון שהקדישתה לא נפקא לחולין וכי היפר לה הוה לה כחטאת שמתו בעליה אי נמי לגירסת הספרים נמי ניחא דלעיל לא עבדינן מכל וכל כר' אלעזר דאין קרב אבל הכא דקרב מיייתי שפיר מילתא דרבי אלעזר דהוי כוותיה מכל וכל.
- 9. שיטה מקובצת מסכת נזיר דף כב עמוד א**
כרבי אלעזר הקפרי. דאמר נזיר טהור חוטא הוא והא דכתב קרא בטמא [?] מפני ששנה בחטא. הלכך בהך דנטמא מביא חטאת העוף כיון דקל הוא וגם כבר הפרישתה. והכא קראו לטמא חוטא דגבי בהמה אמרינן לעיל תמות אף על גב דמיעקר עקר

לפי שהיא באה על כפרה והיא צריכה שציערה. מכל מקום לא תקרב כיון שהפר לה דלא אשכחן חטאת בהמה על הספק. אבל העולה תקרב כיון שלא נטמא דבהפרה לא פקעה קדושה מינה כיון דלדורון הוא לכולי עלמא בנזיר טהור:

10. שיטה מקובצת מסכת נזיר דף כב עמוד א

הא מני ר' אלעזר הקפר היא. ולכך מייתי חטאת העוף לכפרה אף על גב דמעקר עקר. ומכל מקום עולה לא מייתי דעולת העוף נזיר טמא כיון דכתיב בה וכפר לאו דורון הוא. ואליבא דר' ישמעאל כדאוקימנא באידך פרקין. ומכל מקום חטאת העוף מייתי כדמפרש פרק קמא דנדרים משום דאשכחן דחטאת העוף דאתיא על הספק. ולקמן נמי דרשינן מקרא שהיא באה על הספק וגלי בה קרא דנקל להקריבה יותר משאר זבחים. ואל תתמה דלעיל אמר חטאת תמות ואוקימנא לה כר' אלעזר הקפר והכא נמי הוה לן למימר תמות. דאיכא הפרש דהתם **בנזיר טהור שאינו צריך כל כך כפרה ולכך יש לנו להחשיבו כמו מתו בעליו או נתכפרו. אבל נזיר טמא בעי כפרה טפי** כדפירשנו **משום דשנה בחטא ולא הוי כנתכפרו בעליו:**

11. פירוש הרא"ש מסכת נזיר דף כב עמוד א

דחטאת העוף באה על הספק ת"ש דתניא בהדיא האשה שנדרה בנזיר וכו' היא מותרת וחברתה אסורה אלמא בעל מיגז גיזו. **ועפ"י שהוכחנו מהך ברייתא דלעיל דכיון שאינה מביאה עולת העוף דמיעקר עקר [1] הך ברייתא פליג עליה. [2] ונ"ל דאפשר ליישב דלא פליגי דאע"ג דמיגז גיזי אינה מביאה עולת העוף דכתיב והזיר והביא אימתי והביא כשצריך להזיר. אבל זו שהופר נזרה אעפ"י שנטמאת תחילה אינה צריכה להביא.**

12. מרומי שדה מסכת נזיר דף כב עמוד א

ר' שמעון אומר אם אמרה לה הריני כמותך שתיהן מותרות. **נראה טעמא דר"ש כדאי' בשו"ע ס' רמ"ח סעיף מ"ד, שנים שנדרו ללכת לארץ ישראל ונתעכב אחד גם השני פטור. והטעם שלא נדר כי אם ללכת בצוותא עם השני. וה"נ כשאמרה הריני כמותך גלתה דעתה שא"א לנהוג בנזירות, אלא אם גם היא תהיה נזירה, וכיון שהראשונה אינה נוהגת ממילא הותרה גם היא. ולפ"ז הלכה כר"ש וליכא פלוגתא בזה, והת"ק מודה בכל נדרים, אלא שבנזירה כיון דמיגז גיזי ה"ז דומה לנזירות פחות מל' יום כמוש"כ התוס'. ולר"ש צ"ל שדומה כאילו אמרה שלא יחול עליה נזירות כל עיקר, או דס"ל באמת דבעל מיעקר עקר, ובזה פליגי:**

13. שיטה מקובצת מסכת נזיר דף כב עמוד ב

רב זוטרא בריה דרב מרי אמר היינו דרמי בר חמא דבעי רמי בר חמא הרי עלי כבשר זבחי שלמים מהו. פירש ר"ת דרב זוטרא בא ליישב דלא תקשינה הנך תרתי ברייתות אהדדי ומתוך כך תפשוט בעיא דרמי בר חמא. וסבירא ליה לרב זוטרא דכלהו תנאי סברי בעל מיעקר עקר כדמוכח ברייתא קמייתא מדאינה מביאה עולת העוף. ואם שתתה יין ונטמאת למתים אינה סופגת ארבעים. ואפילו הכי סוברת הברייתא בתרייתא דחברתה אסורה משום דבעיקר קא מתפיס. דאף על פי שהפר לה בעלה ועוקר הנדר מעיקרו דעתה להתפיס כמו שהיתה מעיקרא קודם שהפר לה בעלה. ותפשוט מהכא הא דבעי רמי בר חמא בפרק קמא דנדרים אם היה לפניו בשר זבחי שלמים לאחר זריקה ואמר פירות הללו כזה מהו מי אמרינן בעיקרא למה שהיה לפני זריקה קא מתפיס ואסור או דילמא בצננא קא מתפיס כמו שהיה עתה לאחר זריקה שנצטנן האיסור והלך לו קא מתפיס. ומהכא תפשוט דבעיקרא קא מתפיס. ואם תאמר אי מעקר עקר מה בין זה לאומר הריני נזיר ואומר חברו ואני דאמרינן הותר הראשון כו'. ויש לומר כו' ככתוב בתוספות. רא"ש

וא"ת היכי בעי למיפשט מהכא בעיא דרמי בר חמא דהויה אחר זריקה כדמוכחא סוגיא דהתם הלכך שייך למימר בה כדשתא קא מתפיס. אבל הכא אמרה ואני קודם שהפר לה בעלה הלכך מסתבר למימר בעיקרא קא מתפיס. וי"ל כיון דמעקר עקר איגלאי מלתא דבשעה שאמרה ואני היתה ראשונה מותרת והויה לה כמתפיס בבשר זבחי שלמים לאחר זריקה.

ואם תאמר השתא דאמרינן דבעיקרא קא מתפיס אם כן אפילו אמרה ואני אחר שהפר לה בעלה תהא אסורה מידי דהוה אמתפיס בבשר זבחי שלמים לאחר זריקה דפשטינן מהכא דבעיקרא קא מתפיס. וי"ל דלא דמי דודאי שלמים אף לאחר זריקה שם זבח עליהם ואיכא למימר דכוונתו להתפיס בעיקרו. אבל אשה לאחר הפרה אין שום נזירות עליה והוי כאדם שלא נדר מעולם ואמר חברו עליו ואני.

14. שיטה מקובצת מסכת נזיר דף כב עמוד ב

אמר רב יהודה תני בברייתא מיפר שלה ושליו קיים. פירוש ולא תיתני שניהם אסורין. ולכך שליו קיים דמיגז גיזי סבירא ליה. עוד יש לפרש דכי נמי מעקר עקר שליו קיים דלא תלה נדרו אלא בקבלתה גרידא שאם תקבל היא נזירות על עצמה יהיה נזיר ואם יפר לה שוב אין בכך כלום. שיטה:

וכתירוץ שני כתב הרא"ש ז"ל בפירושו וז"ל: אמר רב יהודה תני ברישא מיפר את שלה ושלו קיים כדתנינן במתניתין. ואף על גב דסיפא משמע שתלה נדרו בנדרה דאם לא אמרה אמן שניהם מותרין. איכא למימר דודאי תלה נזירותו בקבלת נזירותה הילכך אם לא קבלה עליה גם הוא אינו נזיר. אבל אם קבלה עליה לא תלה הפקעת נדרו בהפרתה. עד כאן: רא"ש

15. תוספות מסכת נזיר דף כב עמוד ב

אמר רב יהודה תני - ברישא מיפר שלה ושלו קיים כמתני' ותני ברישא שניהם אסורין עד שלא יפר ולא כמו שהיינו סבורין מעיקרא שאינו יכול להפר את שלה דנהי דסיפא משמע שתלה נדרו בנדרה דקאמר ואם לאו שניהם מותרין אפ"ה יכול להפר שלה משום דסבירא ליה להאי תנא דבעל מיגז גיזי וזהו החידוש דאתא לאשמועינן אבל רישא דקתני אסורים כל זמן שלא הפר אין זה שום חידוש דפשיטא דשניהם אסורין כל זמן שלא הפר.

16. רמב"ם הלכות נדרים פרק יג

הלכה יג

נדר לעצמו והדירה כמותו וגמר בלבו להדירה ואמרה אמן הרי זה אינו יכול להפר, ואם נדר והדירה דרך שאלה לידע מה בלבה כמו שאמר לה התרצי בנדר זה להיות כמותי או לא ואמרה אמן הרי זה מפר לה.

הלכה יד

כיצד אמר לה הריני נזיר ואת כלומר ואת נזירה כמותי ואמרה אמן אינו יכול להפר, אמר לה הריני נזיר ומה תאמרי האת נזירה כמותי ואמרה אמן הרי זה יפר, ואם הפר לה שלו בטל שזה כמי שתלה נדרו בנדרה, אמרה לו הריני נזירה ואתה ואמר אמן אינו יכול להפר וכן כל כיוצא בזה.

17. לחם משנה הלכות נדרים פרק יג

[יג - יד] נדר לעצמו והדירה כמותו כו' כיצד אמר לה הריני נזיר ואת כלומר וכו'. כך כתוב בספרים זידן בספרי רבינו ז"ל וקשה לגירסא זו דבפרק מי שאמר הריני נזיר (דף כ"ב ב) רמי מתני' דאמרה מפר את שלה ושלו קיים אבריתא דאמרה אמר הריני נזיר ואת ואמרה אמן שניהם אסורים ואם לאו שניהם מותרין מפני שתלה נדרו בנדרה ושני אביי ברייתא כגון דקאמר לה הריני נזיר ואת דקא תלי נדרו בנדרה מתני' כגון דאמר לה הריני נזיר ואת מאי משום הכי מפר את שלה ושלו קיים. ורבינו ז"ל כתב דכשאמר לה את מאי אם הפר שלה שלו בטל דתלה נדרו בנדרה וזהו הפך מה שאמר אביי בגמרא דאביי אמר דדוקא היכא דאמר ואת לבד אז אמרה ברייתא דשניהם אסורים ואז ודאי אינו יכול להפר כדכתבו התוס' ז"ל משום דתלה נדרו בנדרה ואם הפר שלה שלו מופר אבל כשאמר לה ואת מאי מפר שלה ושלו קיים דלא תלה נדרו בנדרה והסברא מוכחת כן, ואיך כתב רבינו ז"ל בהפך [1] אם לא שנאמר שהגירסא הנכונה בדברי רבינו ז"ל היא דהאי ואם הפר לה שלו בטל כו' צריך להיות ברישא דקאמר רבינו ז"ל אמר לה הריני נזיר ואת כלומר ואת נזירה כמותי ואמרה אמן אינו יכול להפר ואם הפר לה שלו בטל שזה כמי שתלה נדרו בנדרה אמר לה הריני נזיר ומה תאמרי כו'. [2] ואפילו אם נאמר דהגירסא בדברי רבינו ז"ל היא אמיתית נדחוק ונאמר דמאי דקאמר ואם הפר לה שלו בטל קאי ארישא ולא אסיפא אבל שנאמר דקאי אסיפא זה אי אפשר בשום צד לא משום צד הסברא ולא משום צד הגמרא. וא"ת מ"מ הרי כתבו התוס' ז"ל דטעמא דאביי דאינו יכול להפר מפני שאם יפר את שלה הוי שלו מופר דבעל מיעקר עקר וכיון דשלו יתבטל קאי בכל יחל וכיון דרבינו ז"ל פסק דבעל מיגז גיזי אפילו שיפר את שלה אין שלו מופר ואם כן איך קאמר דאינו יכול להפר. וי"ל דרבינו ז"ל סובר דטעמא דאביי לאו משום דמיעקר עקר אלא אפ"ל דמיגז גיזי כיון דהוא אמר בהדיא שתלה נדרו בנדרה הוי כאילו אמר ואם יפר את שלה ששלו יהא מופר:

18. דף על הדף נזיר דף כב עמוד ב

וכתב בלח"מ שצריך לגרוס ברמב"ם מה שכתב שאם הפר לה שלו בטל וכו' ברישא של הדברים, ששם מיירי הרמב"ם שאמר לה הריני נזירה ואת שאז פשוט שתלה נדרו בנדרה, וכן כתב בביאור הגר"א (סימן רל"ד ס"ק נ"ד) ובאמת שיש לתמוה על הרמב"ם שפסק שאם אמר לה הריני נזיר ואת כלומר כמותו אינו יכול להפר, הרי התוס' (דף כב: ד"ה ורמינהו) כתבו שדין זה שאם שניהם אסורים לא יפר זה למ"ד בעל מיעקר עקר שכיון שנעקר נדרה למפרע ממילא בטל גם נדרו, אבל למ"ד בעל מיגז גיזי נמצא שלא נעקרת נזירותה לגמרי אלא מכאן ולהבא, ע"כ נזירותו לא בטלה, ואם יפר שלה לא יבטל את הנדר, ודעת הרמב"ם להלכה שבעל מיגז גיזי, וא"כ מדוע ס"ל כאן שאינו יכול להפר נדרה, הרי אפ"ל אם יפר נדרה, נדרו לא יבוטל ולא יפר את הנדר וצ"ע.

[3] וכתב בספר שלמי יוסף (סי' מב): וצ"ל לומר דעת הרמב"ם בדרך חדשה, שהרמב"ם סובר שבאמת בין אם הבעל אמר לה ואת לחוד, ובין שאמר לה ואת מאי, תלה נדרו בנדרה, אלא במקום שאמר לה ואת לחוד, כוונתו בזה לקיים נדרה, ונעשה כאן הקמה קודם הנדר וא"כ אינו יכול להפר נדרה כלל. משא"כ במקום שאמר לה ואת מאי, הוא תולה נדרו בנדרה, אבל אין כוונתו לקיים בזה נדרה, וע"כ יכול להפר נדרה, אולם כיון שתלה נדרו בנדרה שלו גם זה בטל.

ולפי"ז גם למ"ד מיגז גיזו ברישא של הרמב"ם אינו יכול להפר שהרי הקים נדרה. ומדויק היטב לשון הרמב"ם, שבתחילת ההלכה כתב "אמר לה הריני נזיר ואת, כלומר ואת נזירה כמותי ואמרה אמן אינו יכול להפר", שהוא קיים לה נדרה שאמר לה ואת כמותי קודם שאמרה אמן. ובסוף ההלכה שאומר לה "הריני נזיר ומה תאמרי האת נזירה כמותי, ואמרה אמן הרי זה יפר" אין כוונתו לקיים נדרה, אמנם מוסיף הרמב"ם - כיון שתלה נדרו בנדרה, אם הפר לה שלו גם בטל. אלא דצ"ע, שבמתניתין כתוב שמיפר שלה ושלו קיים, הרי שבמקום שאמר לה הריני נזיר ואת מאי, אין תולה נדרו בנדרה, וע"כ שלו קיים, וצ"ל שהרמב"ם סבר כהירושלמי (מובא בקרן אורה) שגרס במתניתין מיפר שלה, שלו בטל.

19. תוי"ט על מסכת נזיר פרק ד משנה ב

מיפר את שלה ושלו קיים - כן הגירסא בכל הספרים ובספר הרמב"ם פי"ג מהלכות נדרים א"ל הריני נזיר ומה תאמרי האת נזירה כמותי ואמרה אמן הרי זה יפר ואם הפר לה שלו בטל שזה כמי שתלה נדרו בנדרה וכן העתיקו ב"י י"ד סימן רל"ד ושם בש"ע שלו ולא העיר בזה כלל. והרי הוא היפך דין המשנה ואין נראה שתהא לו גירסא אחרת. דבגמ' מוכח שהגירסא כן היא במשנה מיפר שלה ושלו קיים. [4] לפיכך נ"ל שיש טעות סופר בדבריו שאחר ה"ו יפר חסר מן הספר וכצ"ל את שלה ושלו קיים. א"ל הריני נזיר אם את נזירה כמותי ואמרה אמן שניהם נזירים ואם הפר לה וכו' ודין הראשון הוא השנוי במשנתנו והדין השני שהגהתי הוא מה שאמרו בבביתא ואוקימתא דאביי ודוק בלשון הרמב"ם שקודם לזה ואין להאריך כאן: